

บทที่ 2

ข้อมูลเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์

ในการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์จิตรกรรมบาติก ชุด “สีสั่นในสวนสวย” ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาที่ศึกษา ดังนี้

1. จิตรกรรมบาติก
2. รูปแบบสัจนิยมแบบอุดมคติ
3. งานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง
4. สีสั่นในสวนสวย
5. ข้อมูลภาคสนาม

จิตรกรรมบาติก

จิตรกรรมบาติก เป็นการผสมของคำ 2 คำเอาไว้ด้วยกัน คือ คำว่า “จิตรกรรม” และ คำว่า “บาติก” โดยจะขอแยกอธิบายทีละคำ ก่อนนำมาอธิบายความหมายรวมกัน ดังนี้

1. ความหมายของจิตรกรรม

“จิตรกรรม” ตรงกับภาษาอังกฤษว่า “Painting” มีผู้ให้ความหมายของจิตรกรรมไว้ ดังนี้

กรมวิชาการ (2540, หน้า 633) จิตรกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ซึ่งให้คุณค่าทางสุนทรีย์ โดยการระบายสีลงบนพื้นผิวของวัตถุอย่างชำนาญ วัสดุที่ใช้ในงานจิตรกรรม ต้องเป็นวัสดุที่เหมาะสมกับกลวิธีการสร้างงานที่คงทนถาวร เช่น สีน้ำมัน สีฝุ่น สีน้ำ สีน้ำทึบ สีพาสเทล สีพอลิเมอร์ สีฉี่ผึ้งร้อน และสีสำหรับการวาดภาพผนังปูนเปียก จิตรกรเลือกใช้กลวิธี วัสดุ และวิธีการในการแสดงออก ที่เหมาะสมกับผลงานที่สร้างสรรค์และรสนิยม

นิกอเลาะ ระเด่นอาหมัด (2543, หน้า 2) จิตรกรรม คือ ศิลปะสาขาหนึ่งที่มีการแสดงออกโดยใช้เนื้อสี (Pigment) เป็นสื่อให้เกิดภาพที่มองเห็น ภาพจิตรกรรมนั้นอาจเป็นภาพที่บันทึกธรรมชาติ หรือภาพที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคิดทางประวัติศาสตร์ ศาสตร์ หรือเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่จากกระบวนการทางนามธรรม

น. ณ ปากน้ำ (2543, หน้า 11) จิตรกรรม หมายถึง การเขียนภาพ การใช้สี การระบายสี ซึ่งเริ่มแต่การเขียนภาพด้วยเส้น และแรเงา (Drawing) การเขียนเส้นด้วยปากกา... นอกจากการระบายสีด้วยสีวัตถุธาตุ (Pigmentary Color) แล้วยังมีการเอาวัสดุที่เป็นสีมาเรียงกัน ให้เป็นภาพ เช่น กระจกสีระบายภาพเชื่อมด้วยตะกั่ว (Stain glass)...กรรมวิธีการใด ๆ ที่ทำด้วยสีสั่น

แล้วจัดว่าเป็นจิตรกรรมทั้งสิ้น...สรุปแล้วงานจิตรกรรมคือภาพสีที่ประกอบด้วยน้ำหนัก จะใช้วัสดุอะไร เป็นตัวระบาย หรือเชื่อมโยงความคิดให้เกิดอารมณ์พวยพุ่งเป็นใช้ได้ทั้งนั้น

ราชบัณฑิตยสถาน (2541, หน้า 178) จิตรกรรม คือ ภาพที่ศิลปินแต่ละบุคคลสร้างขึ้น ด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญ โดยใช้สีต่าง ๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น เป็นต้น เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงเจตนาในการสร้างสรรค์ การสร้างงานจิตรกรรม จะสร้างบนพื้น ระบายเป็นส่วนใหญ่ เช่น กระดาษ ผ้า แผ่นไม้ ผนัง เพดาน ซึ่งศิลปินอาจเลือกเขียนภาพบุคคล พืช สัตว์ ทิวทัศน์ เหตุการณ์ เป็นต้น ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แบบสัจนิยม แบบอุดมคติ หรือแบบ นามธรรม...จิตรกรรมตามความหมายโดยตรง หมายถึงงานที่ใช้ แปรง พู่กันหรือเกรียง เป็นเครื่องมือในการป้ายหรือระบายสี แต่ปัจจุบันได้พัฒนาไปใช้เครื่องพ่นสี และเครื่องมืออื่น ๆ เพื่อสร้างสรรค์งานให้ก้าวหน้าต่อไปไม่สิ้นสุด

วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์ (2524, หน้า 112) จิตรกรรม คือ ศิลปะของการเขียนภาพ ระบายสี หรือลำดับสีลงบนพื้นที่ให้เกิดภาพ แลดูงดงามเหมือนธรรมชาติ หรือแลดูงดงามตาม มโนภาพที่ศิลปินคิดฝันขึ้น การแสดงออกด้วยการใช้เส้น รูปทรง และพื้นผิว โดยการใช้สี ได้ เหมาะสมจนมีคุณค่าทางสุนทรียภาพ ช่วยให้ผู้ดูเกิดความรับรู้ในความงาม วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ งานจิตรกรรม ได้แก่ สี ซึ่งอาจเป็นสีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น หรือสีพวกสารสังเคราะห์ เช่น Acrylic resin และ Polyvinyl acetate ซึ่งเป็นสีแห้งเร็ว ใช้ง่าย และสวยงาม อุปกรณ์ที่ใช้ในการเขียน ส่วนใหญ่นิยมพู่กัน แต่ศิลปินอาจจะใช้อุปกรณ์อื่น ๆ ได้ตามความถนัดและเทคนิคที่ต้องการ ขนาดของ ภาพเขียนมีขนาดต่าง ๆ กันแล้วแต่ความต้องการและความเหมาะสม ภาพที่ถือว่าเป็นภาพหลักของ จิตรกรรม คือ ภาพเหมือนจริง (Realistic painting) ภาพภูมิประเทศ (Landscape painting) ภาพนามธรรม (Abstract Painting) ภาพคนครึ่งตัว (Portrait painting) ภาพจินตนาการ (Imaginative painting) และภาพหุ่นนิ่ง (Still life painting)

สุธี คุณาวิชยานนท์ (2549, หน้า 47) กล่าวว่า จิตรกรรมนอกเหนือไปจากการเป็น ภาพเขียนบนแผ่นระนาบแบนแล้ว หัวใจสำคัญอีก 2 อย่างของจิตรกรรม คือ ประการแรกเป็นงาน ทักษะฝีมือ ที่ทำจากมืออย่างประณีตบรรจง ประการที่ 2 ทำให้จิตรกรรมกลายเป็นศิลปะ หัวใจสำคัญนี้ เกี่ยวกับความเป็นหนึ่งเดียว เป็นต้นแบบ และความเป็นฉบับ

อารี สุทธิพันธุ์ (2528, หน้า 39) จิตรกรรม หมายถึง ผลงานทางการขีดเขียนด้วยสี ชนิดต่าง ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ กัน มีลักษณะ 2 มิติ คือ กว้างและยาว สำหรับมิติที่ 3 คือ ความตื้นลึกนั้นอยู่ที่ความรู้สึกของผู้ดู ผู้พบเห็น

จากความหมายที่ยกมากล่าวทั้งหมดพอสรุปได้ว่า จิตรกรรม หมายถึง การสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะโดยใช้วิธีการวาด ระบายสี หรือ ขูด ขีด เขียน ลงบนพื้นที่ระนาบด้วยอุปกรณ์ที่เหมาะสม ผลงานจะมีลักษณะเป็น 2 มิติ คือ กว้างกับยาว แต่มิติที่ 3 คือปริมาตรและความลึกนั้น เกิดจาก การใช้ เส้น สี น้ำหนัก และพื้นผิวสร้างความลวงตาให้ดูลึกลงไป โดยมีการเลือกแสดงออกทางรูปแบบ

(Form) และเนื้อหา (Content) ได้อย่างกว้างขวางตามแต่เจตนาของศิลปิน โดยหัวใจสำคัญ ประการหนึ่งก็คือ จิตรกรรมจะต้องมีความเป็นต้นแบบ และมีความเป็นต้นฉบับ

2. ความหมายของบาติก

คำว่า “บาติก (Batik)” หรือปาเต๊ะ เป็นภาษาชวา โดยมีผู้ให้ความหมายของบาติก ดังนี้ ธวัชชัย ทุมทอง (2545, หน้า 7) ได้กล่าวว่า คำว่าบาติก (Batik) เป็นภาษาชวา กำเนิดมาจากชวาชวาเป็นคำกิริยาที่มาจากคำว่า Tik ที่มีความหมายว่า เป็นการทำให้เป็นจุด (Dots) แด้ม ดวงหยด (Spots) ในความหมายอย่างกว้าง หมายถึง การวาดเขียน (Drawing) การวาดระบายสี (Painting) หรือการเขียน (Writing) อย่างไรก็ตามคำว่าบาติกไม่ได้พบในภาษาชวาดั้งเดิม ซึ่งเราอาจสรุปว่าบาติก อาจเป็นคำที่เกิดขึ้นในช่วงหลังมากกว่า คำว่าบาติก เกิดครั้งแรกในศาสนาของดัตช์ ซึ่งเป็นศาสนาประกาศขึ้นฝั่ง เพื่อค้าขายทางเรือ จากปัตตาเวีย ถึงเบงกอล และสุมาตรา ในศตวรรษที่ 17 บาติกเป็นคำที่ใช้ซึ่งวิธีเจาะจงถึงการประยุกต์ ออกแบบที่มีสีสันทับผ้า (Fabric) วิธีนี้เกี่ยวข้องกับครอบครัวเรื่องการออกแบบ ด้วยการใส่สาร (Substance) ปกติเป็นไขเหลว (Liquid wax) ซึ่งเป็นสารยึดหยุ่นที่ได้จากขี้ผึ้งเหลว หรือสารชนิดอื่นที่มีลักษณะทางกายภาพคล้ายกับขี้ผึ้ง ใช้ในการรักษาสีดั้งเดิม ดังนั้นผ้าที่ถูกกระทำอาจมีสีเดียวหรือหลายสีก็ได้ขึ้นอยู่กับจำนวนการใช้ไขหรือสารกันสี และโอกาสเมื่อผ้าทำปฏิกิริยากับสารสี หรือสีย้อม (Dyes)

นันทา โรจนอุดมศาสตร์ (2536, หน้า 3) กล่าวว่า บาติก หมายถึง คำที่ใช้เรียกผ้าชนิดหนึ่งที่มีวิธีการทาลวดลายผ้าโดยการใช้เทียนปิดส่วนที่ไม่ต้องการให้สีติด และระบายสีในส่วนที่ต้องการให้สีติด “บาติก” หรือ “ปาเต๊ะ” เป็นคำในภาษาชวามาจากคำว่า “ติติก” หรือ “ติก” มีความหมายว่า เล็ก น้อย หรือจุดเล็ก ๆ โดยใช้การหลอมเหลวของแว็ก (Wax) หยด หรือเขียนที่เรียกว่า “การเขียนน้ำเทียน” เป็นกรรมวิธีที่จะระบายเทียนที่หลอมเหลวให้เข้าไปในเนื้อผ้า จากนั้นนำไปย้อมตามขบวนการการทำสีผ้าบาติก คือ ย้อมในส่วนที่ไม่ปิดแว็กให้ติดสีย้อม หรือแด้ม หรือระบายลงไปในส่วนที่ต้องการให้สีติด เมื่อเสร็จกรรมวิธีแล้วจึงลอกเทียนออกด้วยการนำไปต้มในน้ำเดือด ดังนั้น “บาติก” จึงเป็นการตกแต่งผ้าวิธีหนึ่งที่ทำกันมากในประเทศอินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ รวมถึงประเทศไทยซึ่งมีการนำเสนอลวดลายผ้าที่ออกมาจากความคิดจินตนาการ ของผู้ทำรวมทั้งเทคนิคในการทำที่แตกต่างกันของกลุ่มชนในแต่ละประเทศที่เป็นเอกลักษณ์แสดงถึงอารยธรรมและวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่ทั่วไปในสถานที่นั้น ๆ

ศุภฤกษ์ ทองประยูร (2542, หน้า 2) กล่าวว่า คำว่า “บาติก” หรือ “ผ้าบาติก” เป็นกระบวนการการสร้างสรรคงานศิลปหัตถกรรมแขนงหนึ่งซึ่งเกิดจากการนำเอาผ้าขาวมากันสี หรือการเขียนลวดลายด้วยเทียน ขี้ผึ้ง ก่อนที่จะแด้ม ระบาย หรือย้อมสีให้เกิดลวดลายประณีตสวยงาม สีสันแปลกตาตามความต้องการของผู้ออกแบบ

Lu (1989, P. 1) กล่าวว่า บาติกทำขึ้นเพื่อเป็นการตกแต่งผ้า โดยการใช้เทียนปิดหรือกันส่วนใดส่วนหนึ่งของผ้า เพื่อไม่ให้สีติดในระหว่างกระบวนการของการย้อม

ความหมายของบาติก จึงกล่าวโดยสรุป คือ บาติก หรือปาเต๊ะ เป็นคำในภาษาชวา ซึ่งใช้เรียกผ้าที่มีลวดลายเป็นจุด ซึ่งเกิดจากการแต้ม หรือการหยด โดยมีวิธีการทำหลัก ๆ ก็คือการใช้เทียนปิดส่วนใดส่วนหนึ่งของผ้าที่ไม่ต้องการให้สีติด การปิดเทียน อาจใช้เครื่องมือนำมาตัด หรือชุบน้ำเทียนร้อน ๆ แล้วหยด ลาก หรือกดประทับลงไปบนเนื้อผ้า จากนั้นก็นำไปย้อมหรือระบายสี จนเกิดเป็นงานผ้าที่มีลวดลาย รูปแบบ สวยงามตามเอกลักษณ์ของกรรมวิธีของงานบาติก

3. ความหมายของจิตรกรรมบาติก

จากความหมายที่นำมารวมกันของคำ 2 คำจึงสรุปความได้ว่า จิตรกรรมบาติก เป็นงานทัศนศิลป์ที่มีความมุ่งหมายแสดงออกในเรื่องอารมณ์ ความรู้สึกที่ศิลปินได้ประทะกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น สิ่งแวดล้อม เรื่องราวในสังคม วัฒนธรรมประเพณี ฯลฯ มาทำให้เกิดภาพด้วยการใช้ทฤษฎีองค์ประกอบของศิลปะ ไม่ว่าจะเป็น จุด เส้น สี รูปร่าง-รูปทรง ฯลฯ มาประกอบกันเข้าด้วยกัน โดยอาศัยหลักการทางศิลปะ ต่าง ๆ อาทิ ดุลยภาพ การเน้น ความกลมกลืน ความหลากหลาย ฯลฯ เพื่อให้ผลทางความรู้สึกของภาพที่ปรากฏออกมามีความเป็นเอกภาพดังที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยใช้เทคนิคบาติกที่มีวิธีการเฉพาะ กล่าวคือ การนำเอาคุณสมบัติของเทียนไขมาใช้ในการปิดสีหรือกันสี ด้วยการใช้เครื่องมือมาวาดเทียนร้อนให้เกิดเป็นเส้นหรือระนาบจมลงไปบนเนื้อผ้า เส้นหรือระนาบที่ว่านี้อาจเป็นรูปร่างในแบบต่าง ๆ ซึ่งทำหน้าที่กันไม่ให้สีติด และขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่คล้ายเส้นขอบรอบรูป (Outline) เหมือนในงานจิตรกรรมเทคนิคอื่น ๆ แต่ต่างกันตรงที่เส้นเทียนจะเป็นตัวกันสีที่ตีมาก โดยจะไม่ให้สีในแต่ละรูปร่างไหลซึมเข้าหากันได้ ส่วนสีที่ใช้ระบายนั้นส่วนมากมักเป็นสีย้อมเย็นที่มีคุณสมบัติคล้ายสีน้ำ แต่มีความสว่าง สดใสมากกว่า

รูปแบบสังนิยมแบบอุดมคติ

รูปแบบสังนิยมแบบอุดมคติ เป็นรูปแบบงานศิลปะแบบหนึ่งที่เป็นส่วนผสมระหว่างความเหมือนจริงกับจินตนาการ จากคำ 2 คำมารวมกัน คือ รูปแบบ “สังนิยม” กับ “อุดมคติ” ดังนั้นจึงอธิบายความหมายของแต่ละคำ ดังนี้

โกสุม สายใจ (2544, หน้า 81) กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง รูปลักษณะของงานจิตรกรรมที่ศิลปินแสดงออก รูปแบบเป็นผลมาจากการถ่ายทอดประสบการณ์ของศิลปิน ผู้รู้บางท่านเรียกว่า รูปลักษณะ ศิลปินจะพิจารณา ตัดสินใจ คัดเลือกรูปแบบที่เหมาะสมกับเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอในงานจิตรกรรม บางครั้งศิลปินสร้างงานไปตามความถนัดของตน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531, หน้า 804) กล่าวว่า สังนิยม [สัดจะ-] (ศิลปะและวรรณคดี) น. การแสดงให้เห็นชีวิตและโลกตามความเป็นจริงเช่นเดียวกับจิตและมีอยู่อย่างอิสระจากจิต (อ.realism).

ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ (2546, หน้า 58) กล่าวว่า รูปแบบสำนึกนิยม (Realistic) หมายถึง รูปแบบงานศิลปะรูปแบบหนึ่งที่ถ่ายทอดเรื่องราวหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยยึดถือรูปแบบที่เป็นจริงตามสภาวะของสิ่งนั้น ๆ เช่น ภาพคน สัตว์ สิ่งของ ทิวทัศน์ ฯลฯ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2531, หน้า 928) กล่าวว่า อุดมคติ [อุดมมะ-] น. จินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริง ทางใดทางหนึ่งที่มนุษย์ถือว่าเป็นเป้าหมายแก่ชีวิตของตน

เสียรชัย เอียววารเมธ (2543, หน้า 528) กล่าวว่า Ideal [ไอ'เดียล] I a. (1) เกี่ยวกับอุดมการณ์, อุดมคติ, ถูกเนื้อต้องใจ, ถูกใจ, ถูกอกถูกใจ, สมบูรณ์

จากความหมายที่นำมารวมกันของคำ 3 คำจึงสรุปความได้ว่า รูปแบบสำนึกนิยมแบบอุดมคติ (Idealized realism form) หมายถึง รูปแบบของงานศิลปะแบบหนึ่งที่มีถ่ายทอดออกมาโดยการนำจินตนาการที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดี ความงาม และความจริง ทางใดทางหนึ่งที่ศิลปินถือว่าเป็นเป้าหมายแก่ชีวิตของตน ผสมผสานเข้าไปกับรูปทรงที่แสดงออกอย่างเหมือนจริง

งานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้อง

ในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมบาติก ชุด “สีสิ้นในสวนสวย” ชุดนี้ นอกจากได้ทำการศึกษาหาข้อมูลจากข้อมูลภาคเอกสารแล้ว การได้ศึกษาผลงานศิลปะกรรมที่เกี่ยวข้องของศิลปินอื่น ๆ เพื่อนำมาทำการศึกษา วิเคราะห์ ในแนวความคิด เทคนิค กลวิธีการ เพื่อจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในงานสร้างสรรค์ของตนเอง ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ผลงานจิตรกรรมบาติกของมารีน่า เอลฟิค (Marina Elphick)

ผลงานจิตรกรรมบาติกของมารีน่า เอลฟิค (Marina Elphick) มีรูปแบบและเทคนิคที่สร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จอย่างสูง คือ การถ่ายทอดรูปแบบสำนึกนิยมหรือแนวเหมือนจริงตามธรรมชาติได้อย่างประณีต เช่น สุนัข รายละเอียดของขนสุนัข ดอกไม้ สีสิ้นของดอกไม้ ใบไม้ เส้นผมมนุษย์ เสื้อผ้า ฯลฯ วิธีการโดยรวม คือ การย้อมสีก่อนสีกว่าคือ การวางแผนการย้อมสีเป็นลำดับขั้นจากสีอ่อนไปหาสีแก่ จะไม่พบการกันเทียนรอบ ๆ รูปทรง ดูเฝิน ๆ เหมือนปราศจากการใช้เทียนกันสี คล้ายกับใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ รูปแบบสำนึกนิยมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธรรมชาติที่เป็นสวน พืชพันธุ์ บุคคลและสัตว์ การจัดภาพเป็นแบบภาพทัศนียภาพ โดยมีการแสดงรูปทรงระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล เน้นกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ตรงกลางเบื้องหน้า มีส่วนประกอบอื่นช่วยเสริมให้ภาพมีความสมบูรณ์แบบและดูมีชีวิตชีวายิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 1 ผลงานจิตรกรรมบาติกที่เกี่ยวข้อง (1) ชื่อศิลปิน มารีน่า เอลฟิค (Marina Elphick) ชื่อผลงาน ป๊อปปี้พอร์เทรท (Poppy Portrait) เทคนิค บาติก ขนาด 67 x 82 cm. สร้างสรรค์เมื่อปี 2009

2. ผลงานจิตรกรรมบาติกของ เบ็ท แมคคอย อีวาน (Beth Mccoy Evan)

ผลงานจิตรกรรมบาติกของ เบ็ท แมคคอย อีวาน (Beth Mccoy Evan) มีรูปแบบและเทคนิคที่สร้างสรรค์จนประสบความสำเร็จอย่างสูงเช่นเดียวกับผลงานจิตรกรรมบาติกของมารีน่า เอลฟิค (Marina Elphick) นั่นคือ การถ่ายทอดรูปแบบสำนึกหรือแนวเหมือนจริงตามธรรมชาติได้อย่างแยบยล มีความแตกต่างจากงานของ มารีน่า เอลฟิค คือการใช้การเขียนเคลือบสีในลักษณะระนาบ ศิลปินมีการวางแผน โดยการแยกแยะน้ำหนักออกเป็นระนาบ ๆ ประมาณ 2 - 3 ระนาบ น้ำหนัก ดูมีความเรียบง่าย มีความซับซ้อนไม่มาก รูปแบบของงานเป็นสำนึกที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธรรมชาติพืชพันธุ์ สวน สถาปัตยกรรม บุคคล การจัดภาพเป็นแบบภาพทัศนียภาพ โดยมีการแสดงรูปทรงระยะใกล้ ระยะกลาง และระยะไกล มีทั้งแบบมุมมองจากมุมสูงและมุมมองปกติ เน้นกลุ่มรูปทรงประธานจัดวางไว้ตรงกลาง มีส่วนประกอบอื่นช่วยเสริมให้ภาพมีความสมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น

ภาพประกอบ 3 ผลงานจิตรกรรมบาติกที่เกี่ยวข้อง (3) ชื่อศิลปิน เบ็ท แมคคอย อีวาน (Beth McCoy Evan) ชื่อผลงาน พังลิลีปอนด์ (Pink lily pond) เทคนิค บาติก

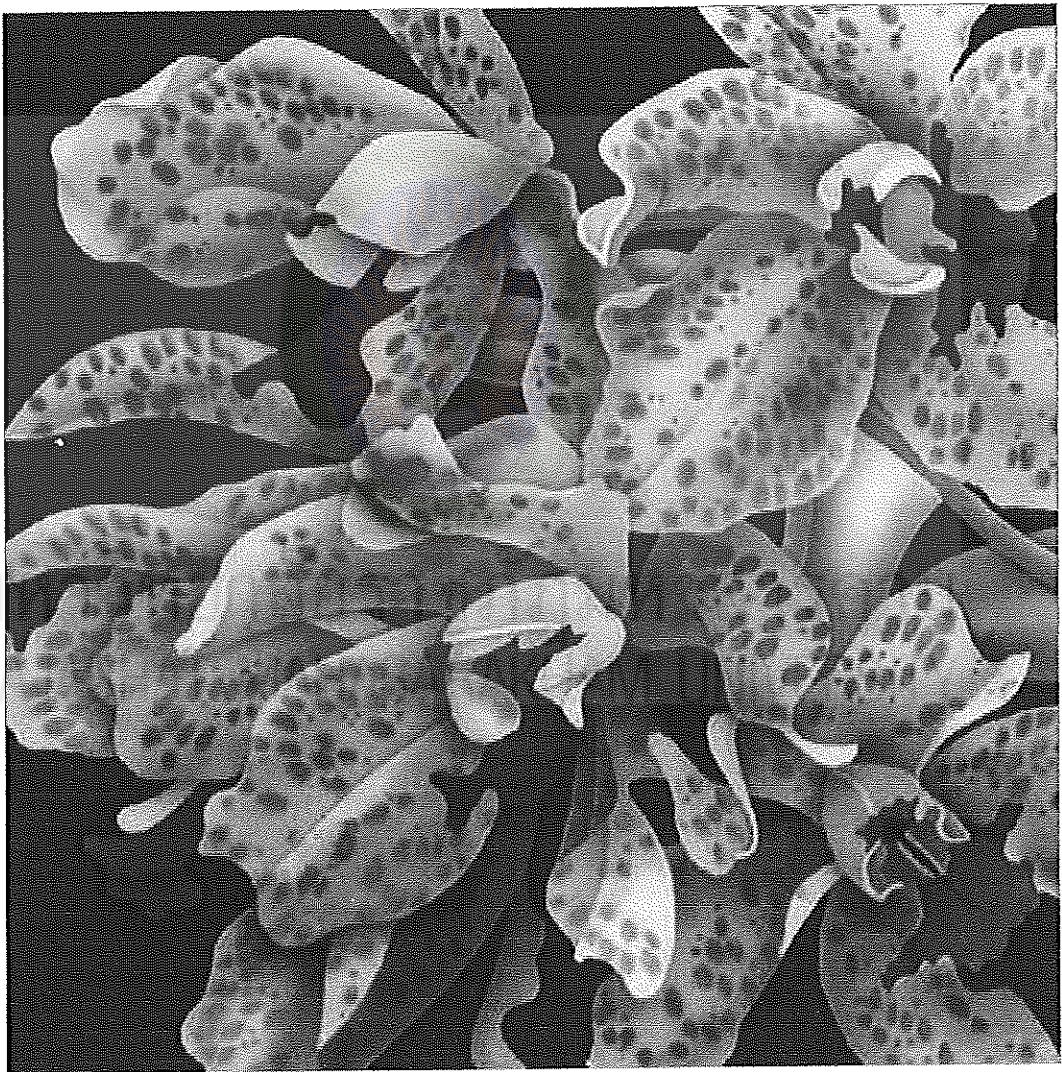

ภาพประกอบ 4 ผลงานจิตรกรรมบาติกที่เกี่ยวข้อง (4) ชื่อศิลปิน เบ็ท แมคคอย อีวาน (Beth McCoy Evan) ชื่อผลงาน อয়ারพานีเฮาส์ (Ayarpani house) เทคนิค บาติก

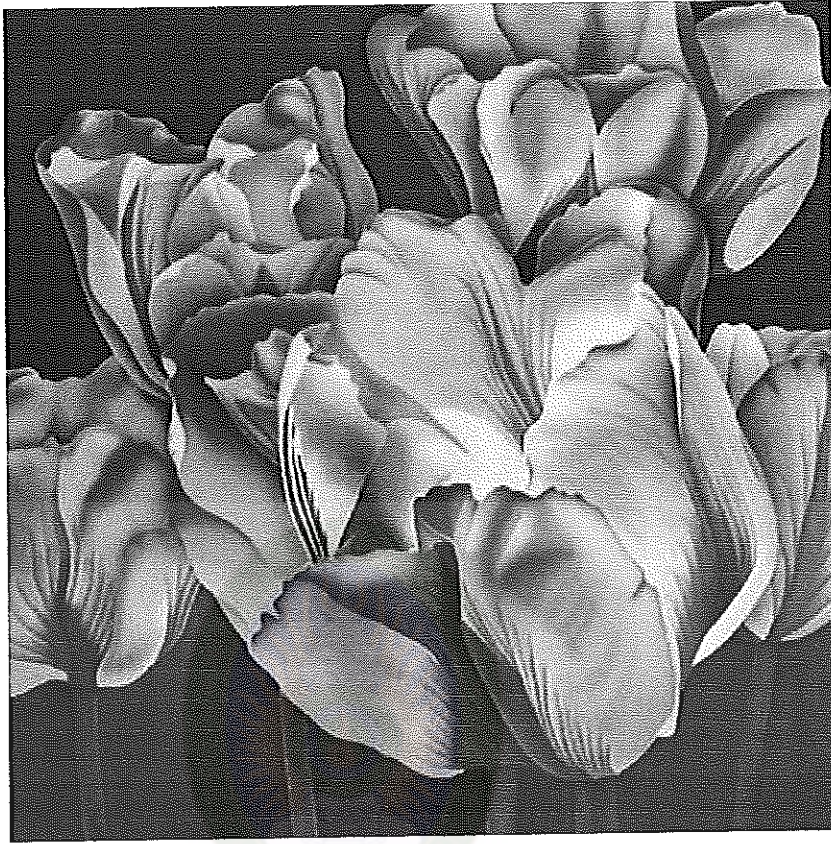
3. ผลงานจิตรกรรมบาติกของลีโอนาร์ด ทอมป์สัน (Leonard Thompson)

ผลงานจิตรกรรมบาติกของลีโอนาร์ด ทอมป์สัน (Leonard Thompson) เป็นศิลปินชาวอเมริกันที่มีความเชี่ยวชาญด้านจิตรกรรมบาติกรูปแบบเหมือนจริง ผลงานของเขามีความโดดเด่นในเรื่องการใช้สีบาติกด้วยวิธีการระบายแบบเปียกบนเปียก และวิธีการซ่อนเส้นเทียนที่แยบยลที่สุด รูปแบบของงานเป็นสังขนิมที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับธรรมชาติพืชพันธุ์แบบแสดงรายละเอียดภายในพืชดอกชนิดนั้น ๆ การจัดระยะของภาพเป็นแบบมองใกล้ เน้นกลุ่มรูปทรงประธานแบบโดด ๆ ส่วนมากมีชนิดเดียว

ภาพประกอบ 5 ผลงานจิตรกรรมบาติกที่เกี่ยวข้อง (5) ชื่อศิลปินลีโอนาร์ด ทอมป์สัน (Leonard Thompson) ชื่อผลงาน สปอทออร์คิด (Spotted Orchid) เทคนิค บาติกบนผ้าไหม ขนาด 50 cm square สร้างสรรค์เมื่อปี 2008

ภาพประกอบ 6 ผลงานจิตรกรรมบาติกที่เกี่ยวข้อง (6) ชื่อศิลปินลีโอนาร์ด ทอมป์สัน (Leonard Thompson) ชื่อผลงาน ทิวลิปา โกรเอนแลนด์ (Tulipa Groenland)
เทคนิค บาติกบนผ้าไหม ขนาด 50 cm square สร้างสรรค์เมื่อปี 2011

สีสันในสวนสวย

สีสันในสวนสวย เป็นวลีที่อธิบายหรือบอกถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา เรื่องราว ภายในผลงานจิตรกรรมบาติก ผู้สร้างสรรค์จึงได้ศึกษาในรายละเอียดของความสำเร็จ ความหมาย และลักษณะของ “สีสันของสวนสวย” เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการสร้างสรรค์ ดังต่อไปนี้

1. ความสำเร็จของสวน

สวน เป็นสิ่งที่สัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ อันเป็นผลจากการสรรหาในสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัจจัย 4 ไม่ว่าจะเป็น เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค แต่กระนั้นก็ตาม “สวน” ยังให้สิ่งที่เรียกว่า “สุนทรียภาพ” แก่มนุษย์นอกเหนือจากการให้ในด้านกายภาพ

สวนอยู่คู่กับมนุษย์มานานตั้งแต่ครั้งบรรพกาล ดังมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เก่าแก่ที่สุดได้บ่งบอกถึงความรักธรรมชาติของบรรพบุรุษมนุษยชาติ เช่น มีสวนลอยแห่งกรุงบาบิโลเนีย ซึ่ง

พระเจ้าเนบูคัดเนสซาร์ (Nebuchadnezzar) ซึ่งเป็นกษัตริย์ปกครองประเทศระหว่างปี 605 – 562 ก่อนคริสตกาล พระองค์ทรงโปรดให้สร้างสวนลอย (Hanging Garden) ปลุกประดับด้วยไม้ดอกอย่างสวยงามบนปราสาทแต่ละชั้น เพื่อให้พระราชินีทรงผ่อนคลายความเหงา นับเป็นสวนลอยที่ได้รับการยกย่องว่ามีความสวยงามมาก ถือว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกชิ้นหนึ่งในยุคโบราณ (จักรพันธ์ อักกพันธ์านนท์, 2542, หน้า 1)

ในปัจจุบัน “สวน” ยังคงเป็นปัจจัยสำคัญต่อวิถีชีวิตมนุษย์อย่างไม่เสื่อมคลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยให้เกิดความรื่นรมย์ทางจิตใจ และสร้างความสุข ในปัจจุบันแม้วิถีชีวิตของคนที่ค่อนข้างเร่งรีบ เวลาส่วนใหญ่มีให้กับงานประจำ บ้านเรือนอาศัยอยู่กันค่อนข้างแออัด การจัดสวนหรือการตกแต่งสวนยังคงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องพยายามจัดสรรพื้นที่ในการจัดตกแต่งขึ้นมาเพื่อประโยชน์ทางจิตใจ เป็นสำคัญดังกล่าว การตกแต่งสวน การปลูกต้นไม้ และการจัดบริเวณบ้าน อาคารที่พักอาศัย มีบทบาทสำคัญโดยมีเหตุผลและความจำเป็นมากขึ้นเรื่อย ๆ เช่น จัดเพื่อสร้างความสง่างามให้กับอาคาร จัดเพื่อสร้างความร่มรื่นน่าอยู่อาศัย จัดเพื่อให้เกิดความเป็นส่วนตัว จัดเพื่ออำพรางสิ่งแวดล้อมที่ไม่น่าดู หรือจัดเพื่อลดมลภาวะต่าง ๆ (พรรณเพ็ญ ฉายปริษา, 2544, หน้า 10)

2. ประเภทของสวน

ประเภทของการจัดสวนแบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

2.1 แบบสวนประดิษฐ์

พื้นที่ในการจัดสวนแบบประดิษฐ์ จะเป็นพื้นที่ราบเรียบได้ระดับ ไม่นิยมพื้นที่ที่มีระดับสูง ๆ ต่ำ ๆ การจัดวางต้นไม้หรือวัตถุ จะต้องทำให้เกิด ความสมดุลแบบประดิษฐ์ (Formal balance) นั้นเอง โดยที่ต้นไม้หรือวัตถุจะต้องเป็นชนิดเดียวกัน รูปทรงเหมือนกัน ขนาดเท่ากัน จำนวนเท่ากัน ระยะห่างเท่ากัน จำนวนต้นไม้หรือวัตถุจะจัดแบบคู่ขนาน คือ จำนวน 1 : 1 หรือ 2 : 2 ฯลฯ ปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด (ประเวช ไชยวงศ์, 2539, หน้า 3) การปลูกไม้ประดับยืนต้น การจัดแปลงไม้ดอก ไม้ใบ และการจัดวางวัสดุต่าง ๆ ซ้ำกัน เช่น อัตราส่วน 1 : 1 หรือ 2 : 2 เป็นต้น จึงจำเป็นต้องใช้เนื้อที่ในการจัดมาก รูปทรงต้นไม้หรือวัตถุต่าง ๆ มีรูปทรงแบบเรขาคณิต เช่น ต้นไม้ใหญ่ ไม้พุ่ม แปลงไม้ดอกหรือไม้ใบ จะตัดแต่งเป็นรูปทรงกลม หรือรูปทรงเหลี่ยม ส่วนวัตถุต่าง ๆ เช่น กระถางต้นไม้ โคมไฟฟ้า อ่างน้ำพุ ฯลฯ มักมีรูปทรงกลมหรือเหลี่ยม เช่นเดียวกันกับแปลงไม้ดอกไม้ใบ จะปลูกขัดสลับสวดลาย และตัดแต่งเรียบร้อยเป็นระเบียบมีสีสันดูฉูดฉาด ถนน หรือ ทางเดินภายในบริเวณสวน มักจะเป็นเส้นตรง หรือ อาจมีโค้งบ้างแต่ได้ระดับ สวนแบบประดิษฐ์ นี้มักจะมีอาคารใหญ่สร้างอย่างประณีต เป็นฉากอยู่ด้านหลัง

2.2 สวนเลียนแบบธรรมชาติ (Informal styles)

การจัดสวนแบบนี้มุ่งเน้นความเป็นธรรมชาติ การจัดจึงต้องทำให้เหมือน หรือ คล้ายคลึงธรรมชาติมากที่สุด พื้นที่ในการจัดสวนแบบธรรมชาติอาจจะจัดให้เป็นเนินหลั่นกัน มีพื้นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ สลับกับที่ราบเหมือนเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การจัดวางต้นไม้และวัตถุจะต้องเกิด

ความสมดุลแบบธรรมชาติ (Informal balance) นั้นเอง ชนิดรูปทรงและขนาด จำนวน และระยะห่าง ไม่จำเป็นต้องเหมือนกันหรือเท่ากัน ใช้ความชำนาญของสายตาพิจารณาน้ำหนักสีของต้นไม้หรือวัตถุ ทั้งสองข้าง ถ้าน้ำหนักเท่ากัน หรือใกล้เคียงกันก็ถือว่า ทั้งสองข้างนั้นสมดุลกัน การจัดวางต้นไม้ หรือวัตถุแบบจำนวนคู่ขนาน 1 : 1 หรือ 2 : 2 จะไม่ปรากฏให้เห็น สวนแบบนี้บรรยากาศตรงกับความต้องการของมนุษย์ อาจสรุปการจัดสวนแบบธรรมชาติได้ดังนี้

2.2.1 พื้นที่เป็นเนินสลับที่ราบ

2.2.2 ความสมดุลแบบธรรมชาติ

2.2.3 ไม่ปรากฏการกำหนดจำนวนคู่ขนาน 1 : 1 , 2 : 2

2.2.4 ใช้เนื้อที่ในการจัดไม่มากนัก

2.2.5 รูปเรขาคณิตมีความสำคัญเป็นรอง

2.2.6 ส่วนมากมีแต่สีเขียว ไม่ดูฉูดฉาด

2.2.7 ถนนหรือทางเดิน สูง ๆ ต่ำ ๆ คดโค้ง

2.2.8 มีบ้านหลังเล็กกลมกลืนกับสวน

2.3 สวนจินตนาการ (Imaginative style)

สวนในลักษณะนี้จะจัดกันน้อย และมักจะจัดเฉพาะในโอกาสพิเศษ หรือเพื่อการแสดง นิยมนำสิ่งก่อสร้างบางส่วนของสถาปัตยกรรมในอดีตมาเป็นส่วนประกอบในสวน เช่น นำเอารูปแบบของ เสากรีกและโรมัน กำแพงเมือง ชุมประตู่ หรือบางส่วนบางมุมของตัวอาคารมาใช้ ต้นไม้นิยมตัดแต่งรูป เป็นลักษณะพิเศษตามจินตนาการ เพื่อให้เข้ากับบรรยากาศและเนื้อหาที่จัดแสดง บางลักษณะจะตัด แต่งต้นไม้เป็นเรื่องราวของคน สัตว์และสิ่งก่อสร้างซึ่งนับได้ว่า เป็นสวนจินตนาการเช่นกัน

2.4 สวนนามธรรม (Abstract style)

สวนนามธรรมนี้เริ่มนิยมจัดในยุคหลัง ๆ เป็นการจัดให้ฉีกแนวจากความซ้ำซากจำเจ เหมือนการวาดภาพลงโปสเตอร์แผ่นกระดาษหรือผืนผ้าใบ แต่แทนที่จะแต่งแต้มสีสันเหมือนอย่างเขียนงาน จิตรกรรม นักออกแบบกลับใช้สีสีนของต้นไม้แต่งแต้มลงไปแทน การนำต้นไม้มาปลูกหรือจัดวางให้มี จังหวะ เส้นสาย มีช่องว่าง หรือรูปทรงตามทฤษฎี หรือลักษณะงานศิลปะสมัยใหม่ที่นิยมกันเหมือนการ สร้างงาน จิตรกรรมบนผืนผ้าใบ เน้นการจัดเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความบันเทิงใจในงานศิลปะของ ศิลปิน ผู้สร้าง กับประโยชน์ใช้สอย จึงอาจจะแตกต่างไปจากสวนรูปแบบอื่น

3. สีสีนในสวน

สีสีนในสวนเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดจากแสงสว่างที่ส่องกระทบลงมายังพืชพันธุ์ สิ่งของใน สวนแล้วเห็นเป็นสีตามความเข้มของแสงที่ปรากฏแก่ตา นั้น ตามปกติแล้วความงามของสวนที่เกิดขึ้น จากสีสีน เป็นความพอใจโดยนักจัดสวนได้กำหนดเอาไว้ล่วงหน้าจากการออกแบบเพื่อให้สวนมีเอกภาพ ตามต้องการ สีสีนจึงเป็นทัศนธาตุหนึ่งของการออกแบบที่สำคัญอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และการกำหนด สีสีนจะประกอบ

ด้วยการกำหนดสีเส้นจากวัสดุ ดังต่อไปนี้

3.1 ธรรมชาติ เป็นสีเส้นเฉพาะตัวของมันเองอยู่แล้ว เช่น สีของของใบ, ลำต้น, ดอก และผล ซึ่งผู้ออกแบบสวนต้องมีข้อมูล หรือความรู้ในธรรมชาติของวัสดุธรรมชาติ ดังกล่าว

3.2 สิ่งประดิษฐ์ เป็นสีเส้นที่เกิดจากการประดิษฐ์สร้างสรรค์ขึ้นมาใช้ประกอบกับการจัดสวนให้สมบูรณ์ เครื่องประกอบสวนที่เป็นสิ่งประดิษฐ์ เช่น เครื่องปั้นดินเผาที่เป็นกระถาง ประติมากรรม รั้ว โต๊ะ เก้าอี้ ม้านั่ง ชิงช้า เป็นต้น

ข้อมูลภาคสนาม

ความงามในธรรมชาติ เป็นส่วนหนึ่งของฐานศาสตร์ด้านสุนทรียศาสตร์ ดังนั้น “สวน” จึงเป็นศิลปะอย่างหนึ่งที่มีการใช้ธรรมชาติเป็นวัสดุอุปกรณ์สำคัญในการสร้างสรรค์ออกมาให้เป็นสวนแบบใดแบบหนึ่ง และเป็นที่ทราบแล้วว่า สวนมีความผูกพันกับชีวิตมนุษย์มาอย่างยาวนานโดยเฉพาะในด้านการให้สุนทรียภาพแก่มนุษย์เรา ประกอบกับที่ผู้สร้างสรรค์ได้หยิบยกเอาความงามในสวน มาเป็นเนื้อหาสำคัญของการสร้างงานจิตรกรรมบาติก ดังภาพข้อมูลจากภาคสนามบางส่วน ดังนี้

ภาพที่ 7 สวน 1

ภาพที่ 10 สวน 4

ภาพที่ 11 บัวหลวง

ภาพที่ 18 เอื้องผึ้ง

ภาพที่ 19 ดอกบานชื่น